

Probeer het je voorstellen: van jongsaf aan wist Johannes dat hij een heel bijzondere missie had. Zijn vader en moeder hadden hem verteld dat hij 'normaal gesproken' er eigenlijk helemaal niet had kunnen zijn, omdat zij te oud waren om nog kinderen te kunnen krijgen. En ze vertelden erbij dat ze geloofden dat zijn geboorte een speciale bedoeling had. Sterker: dat de Eeuwige een speciale bedoeling met zijn leven heeft. En ze lazen hem voor uit de verhalen van Israël en naarmate hij ouder werd ging hij zich steeds meer verdiepen in de woorden van de profeten. Want die raken hem wel het meest, omdat de tijden zo bizar verontrustend zijn.

'Allen aanschouwen de luister van de Ene, de schoonheid van onze God'. Bij zo'n zin van de profeet Jesaja valt Johannes helemaal stil. 'De luister van de Ene, de schoonheid van God'. Zulke woorden, zulke taal, ze raken hem tot in het diepste van zijn ziel. Ook al omdat het contrast met wat hij om zich heen ziet gebeuren niet groter kan zijn: de kleinering van de armen door de mensen met geld en dus macht, de templeelite met hun schijnheilige nadruk op 'zo hoort het' terwijl ze zelf zich niets aantrekken van de leefregels van de Torah, de vergaande corruptie die alle vertrouwen in de overheden heeft doen verdampen, het overal opploppende geluid dat het de hoogste tijd wordt voor de sterke man die met geweld de samenleving kan zuiveren. Ja, zuiveren van wat? En hoe? En wanneer?

Maar de profeet Jesaja zegt dat het God zélf is die zal komen bevrijden. En dan leest Johannes hoe: blinden zullen de ogen geopend gaan worden. Ja, natuurlijk, wil er werkelijk verandering gaan komen, dan zullen de ogen van tallozen geopend moeten gaan worden dat het vertrouwen op menselijke macht gebaseerd op geweld nooit een oplossing, maar altijd het begin van een nieuw levensgroot probleem is. Doven zullen horen: wat een hoopvolle woorden als het waar zal gaan worden dat mensen eindelijk de woorden van liefde, van hoop, van vertrouwen zullen gaan verstaan. Lammen zullen gaan lopen: al die mensen die aan de grond genageld zijn door de angst van wat er aan schrikbeelden op hen afkomt...

Ja, dat wil ik geloven, denkt Johannes. Daar wil ik naartoe leven. Dat wil ik gaan uitdragen. Deze woorden: iedereen moet ze gaan verstaan, iedereen

mag er een nieuw mens door gaan worden. Stem, die heb ik, maar dat ben ik ook, net als Jesaja: een roepende in de woestijn van deze tijd.

Maar het is zo anders gelopen dan Johannes zich had voorgesteld. Hij was opgepakt vanwege zijn kritiek op de kliek in Jeruzalem die er in alle opzichten, behalve die van de schone schijn, een bende van maakte. En hoe lang zat hij er al, in de cel waarvan hij weet dat het naar alle waarschijnlijkheid zijn dodencel zal blijken te zijn? En daar, in het duister van de uitzichtloosheid, daar begint alles van zijn leven te wankelen, inclusief zijn verwachting dat het Rijk van God aanstaande is. En dan realiseert hij zich dat het wel eens zo kan zijn, dat niet alleen zijn opvattingen, zijn verlangens en ideeën verkruimelen, maar dat alles van zijn leven van begin tot dat moment één grote en dramatische misvatting is.

Een mens op dood spoor, zonder enig uitzicht op een goede afloop. In die kerker waarin het licht van een nieuwe hoopvolle morgen niet kan doordringen. Beeld, metafoor ook voor een wereld waarin de waarschuwing voor een gigantische aanstaande oorlog als realistisch wordt gehoord. Want waar kiert het licht van de vrede op aarde voor alle mensen van Gods welbehagen nog door? Beeld, metafoor ook van een politiek en een samenleving die vastgelopen is in de angst voor de mens en de minachting voor de natuur die om hulp smeekt en waarin het licht van de humaniteit en de zorgzaamheid voor Gods schepping dooft. Beeld, metafoor, ja ook dat kan - en dan komt het ook dichtbij ons - van een geloofsgemeenschap die door alle bewegingen van krimp en ontkerkelijking gaat denken dat de weg van het evangelie van Christus, het licht der wereld zelf, gaat doodlopen.

En dus die vraag van de Doper waarbij alles staat of valt met het antwoord, overgebracht door zijn leerlingen aan Jezus: 'Ben jij het die komen zou, of hebben we een ander te verwachten? Jezus, graag een volstrekt helder en eenduidig antwoord. Want ons leven, mijn leven hangt er van af. Zinloosheid of zin. Mislukt of betekenisvol. Doodlopend of perspectiefvol. Dat is onze vraag. Nu uw antwoord alstublieft. En de leerlingen van Johannes, en met hen heel de mensheid die zoekt naar troost en hoop en licht, wacht op een woord van het kaliber: 'verlos ons van het kwade'.

Dan: het antwoord van Jezus. Natuurlijk Johannes, natuurlijk ben ik de langverwachte messias. Dat je daar nu aan zit te twifelen. Moet je nooit doen hoor, twifelen. Maar dat zegt Jezus niet. Zo'n volstrekt eenduidige bevestiging geeft Jezus niet. Sorry Johannes, excuus wereld, pardon kerk, nee, ik ben niet de sterke man die alles kan waar jullie zo op hopen. Dat ben, zo ben ik niet. Maar ook zo'n ontkenning spreekt Jezus niet uit.

Maar wat wel? Wat doet, spreekt, antwoordt Jezus wel? 'Zeg tegen Johannes wat jullie horen en zien'. Horen en zien. Wat had Johannes gehoord van jongsaf aan? Welke woorden had hij geestelijk geïnhaleerd? Met welke taal had hij zijn identiteit aangekleed? Blinden, mensen zonder het licht van de hoop in de ogen die weer kunnen zien. Mensen verlamd aan het leven gaan weer lopen. Mensen die uit de samenleving gestoten worden vanwege een aandoening worden weer geheeld en kunnen weer gaan meedoen.

En ja: doden worden opgewekt – hoor je het Johannes, jij in jouw dodencel – de dood krijgt nooit het laatste woord, ook jouw dood niet. En al die mensen die niet meetellen, die van hun laatste bezit worden beroofd door hen die hun eigenmacht zo veel belangrijker vinden dan de rijkdom van liefdevolle medemenselijkheid: uitgerekend voor hen is er het goede nieuws: in het rijk van God gaat alles ondersteboven en achterstevoren: deze 'laatsten' zullen de 'eersten' gaan worden.

Dat is wat Jezus doet: hij nodigt Johannes uit om daar in die kerker opnieuw contact te maken met, om te gaan zien in zichzelf die bronnen van hoop, van vertrouwen, van liefde die heel zijn weg door het leven hebben gericht, gevoed, gestut. Dat is wat Jezus in de Doper aan heel de wereld, aan elke samenleving, aan stad en land en aan ons als gemeente voorhoudt: weten jullie nog, herinner je het nog, stel je je er nog voor open voor dat visioen van een wereld van werkelijk verenigde naties, van de grootst mogelijke zorg voor onze kwetsbare aarde; voor het samenleven en een politiek waarin niet de maximalisering van de winsten voor de aandeelhouders, maar de solidariteit met wie op welke redenen dan ook niet mee kan komen voorop staat; voor een kerk wereldwijd, in ons land en in onze stad waarin de dankbaarheid en de vreugde voor wat ons dagelijks, wekelijks, jaar in en jaar uit, door de eeuwen heen geschonken wordt, omdat Christus zich in Woord en Sacrament deelt en onder ons is als het midden van alles zelfs als

er 'maar' twee of drie mensen zijn in zijn naam bijeen zijn. De evangelist vertelt niet hoe Johannes dit antwoord in zijn kerker heeft ontvangen. Eenvoudigweg omdat dat aan de lezers, aan jou en mij is.

Het is Advent, tijd voor dat wat komen gaat, komen mag, ontvangen mag worden, gedeeld mag worden. Juist in deze donkerste tijd waarin we met recht en reden zo maar kunnen gaan denken dat de duisternis gaat overwinnen, worden we uitgenodigd, individueel, als gemeente van de Heer en als samenleving terug te keren naar die diepste bron van leven en licht, van toekomst en leven, van vertrouwen en liefde. En ja, dat zijn woorden, dat is een weg voor leven én sterven. Voor tijd en eeuwigheid. Voor alles en in allen. Godzijdank Amen.